

Hoornvliestransplantatie

Perforerende keratoplastiek

www.nwz.nl

Inhoud

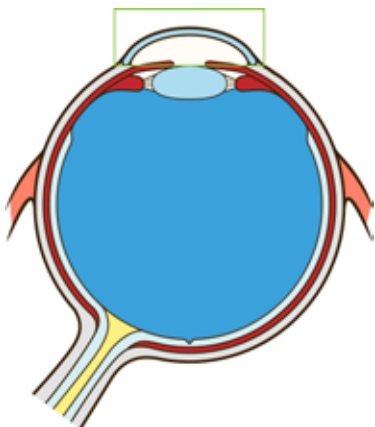
Wat is het hoornvlies en een hoornvliestransplantatie?	3
Vorbereiding	4
Operatie	5
Na de operatie	6
Controles	6
Leefregels voor thuis	7
Complicaties	8
Meer informatie	9
Uw vragen	10
Veelgestelde vragen	10

In overleg met uw oogarts krijgt u een hoornvliestransplantatie. Er is gekozen voor een techniek waarbij alle lagen van uw hoornvlies worden vervangen voor donorweefsel van een overleden donor.

Deze folder gaat over de hoornvliestransplantatie en dan speciaal over het vervangen van alle lagen (perforerende keratoplastiek). Zo leest u over de behandeling en de leefregels voor thuis. Aan het einde van de folder leest u de meest gestelde vragen en antwoorden.

■ Wat is het hoornvlies en een hoornvliestransplantatie?

Het hoornvlies (cornea) is het doorzichtige deel aan de voorzijde van het oog waar het licht door naar binnen komt. Het hoornvlies bestaat uit drie lagen die van elkaar gescheiden worden door twee dunne vliesjes. Om goed te kunnen zien, moet het hoornvlies helder zijn en een zeer glad oppervlak hebben. Een troebel en onregelmatig hoornvlies verstoort de lichtinval en lichtbreking, waardoor een wazig beeld ontstaat. Dit onregelmatige stukje hoornvlies kan vervangen worden door een helder stukje hoornvlies, dat afkomstig is van een donor. Dit wordt een hoornvliestransplantatie genoemd.

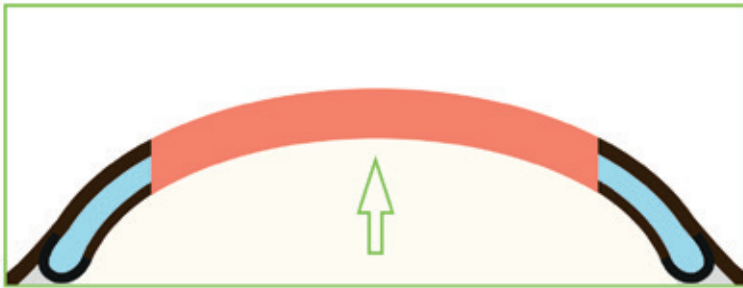

Dwarsdoorsnede oog. Het doorzichtige vlies aan de voorkant van het oog is het hoornvlies (zie het groene blok).

Perforende keratoplastiek (PKP)

Pas als medicijnen, een bril, of (harde) contactlenzen niet meer helpen, wordt geprobeerd om operatief het zicht te verbeteren. Troebel of onregelmatig gevormd hoornvlies kan vervangen worden voor een helder stukje hoornvlies, afkomstig van een overleden weefseldonor. Bij voorkeur wordt alleen de troebel geworden of zieke laag van het hoornvlies vervangen.

Bij een perforende keratoplastiek wordt het hoornvlies helemaal vervangen door een donorhoornvlies. De oogarts verwijdert een ronde schijf uit het midden van het hoornvlies. Het donorhoornvlies wordt vervolgens op maat gesneden en in de opening van uw eigen hoornvlies met hechtingen vastgezet, zodat het donorweefsel kan vastgroeien. Wanneer er sprake is van staar kan de operatie worden gecombineerd met een staaroperatie met kunstlens implantatie.

Doorsnede van het hoornvlies, met in het midden een stukje vervangen donorhoornvlies (rood).

■ Voorbereiding

Aangezien tijdens de operatie gebruik wordt gemaakt van donorweefsel, kan het zijn dat de operatie op het laatste moment verplaatst wordt tot goed donorweefsel beschikbaar is.

Wij raden u aan van te voren de voorgeschreven oogmedicatie op te halen bij uw apotheek.

Draag op de dag van de operatie geen make up, nagellak of sieraden.

■ Operatie

Verdoving

Een hoornvliestransplantatie vindt plaats in dagbehandeling onder algehele verdoving. Dit betekent dat u voor de operatie nuchter moet zijn, dus niet mag eten of drinken. U krijgt ter voorbereiding op uw operatie een telefonische afspraak met het opnameplein.

Opnameplein

Binnenkort wordt u opgenomen in ons ziekenhuis. Voor de voorbereiding op de operatie krijgt u een afspraak met het opnameplein. U heeft tijdens deze afspraak met diverse zorgverleners een gesprek zoals de apothekersassistent, anesthesioloog en verpleegkundige. Het gesprek duurt ongeveer 1½ uur. U ontvangt een brief over uw afspraak op het opnameplein. U vindt hierin informatie over:

- datum en tijdstip van uw afspraak
- op welk locatie u de afspraak heeft en
- hoe u zich op deze afspraak moet voorbereiden

Operatiedatum

U hoort van de medewerker van de planning:

- op welke datum u wordt geopereerd
- op welk tijdstip en welke locatie u wordt verwacht
- vanaf welk tijdstip u niet meer mag eten en drinken

Folder en filmpje

Meer informatie vindt u in de folder 'Goed voorbereid op uw operatie'. Hierin staat onder andere wat u moet doen om u goed voor te bereiden op uw operatie. Deze folder staat klaar in uw patiëntenportaal Mijn Noordwest. Als het nodig is krijgt u deze mee of per post opgestuurd.

U kunt op onze website www.nwz.nl/operatie ook een filmpje over de voorbereiding op de operatie bekijken. U ziet alleen wat u bewust op de operatieafdeling meemaakt.

■ Na de operatie

Alleen als het goed met u gaat, mag u na de operatie weer naar huis. Na de operatie herstelt uw gezichtsvermogen zich langzaam:

- de eerste weken ziet u nog wazig. Na de operatie is het hoornvlies licht gezwollen en nog niet helder. Geleidelijk aan verbetert dit. Het oog kan ook rood, branderig en lichtgevoelig zijn of het gevoel geven alsof er een vuiltje in het oog zit
- na enkele weken tot maanden kunt u al enige verbetering van uw zicht waarnemen. De definitieve gezichtsscherpte wordt soms pas na 1 tot 2 jaar bereikt
- na 4-6 maanden is het over het algemeen mogelijk de eerste nieuwe brillenglazen te laten aanmeten. Sommige patiënten hebben, naast een bril, ook een contactlens nodig om een goed zicht te bereiken

Bij sommige patiënten met meerdere oogaandoeningen kan het zicht, ondanks een succesvol verlopen operatie, toch beperkt blijven.

Hechtingen

Soms moeten tijdens de herstelfase (losse) hechtingen verwijderd of vervangen worden. Dit gebeurt tijdens een controle op de polikliniek of op de poliklinische behandelkamer. Het verwijderen van de hechtingen vindt plaats onder lokale (druppel) verdoving.

■ Controles

Regelmatige controles zijn met name in de eerste fase erg belangrijk. Over het algemeen zijn dit onderstaande controle-momenten, maar deze kunnen per patiënt verschillen:

- 1e controle aan het eind van de operatiedag
- 7-10 dagen na de operatie
- 4 weken na de operatie
- 3 maanden na de operatie
- 6 maanden na de operatie
- 9 maanden na de operatie
- 1 jaar na de operatie

Belangrijk: kom naar uw controleafspraken

Zorg dat u op alle controleafspraken aanwezig bent. Wij kunnen dan op tijd problemen ontdekken.

Tijdens de controles wordt u onderzocht door een oogarts gespecialiseerd in het hoornvlies, maar ook door optometristen. Deze zorgverleners staan altijd onder direct toezicht van de hoornvliesspecialist.

■ Leefregels voor thuis

Na de operatie gelden een aantal belangrijke leefregels. Het opvolgen van deze leefregels kan uw herstel bevorderen en draagt bij aan zo goed mogelijk eindresultaat. Uw eigen bijdrage speelt dus een grote rol in het behandeltraject.

Draag het oogkapje tijdens het slapen

De ochtend na de operatie verwijdert u het oogkapje en oogverband van uw geopereerde oog. U bewaart het oogkapje. U draagt gedurende 2 maanden het oogkapje tijdens het slapen op het geopereerde oog.

Draag een beschermbril

Overdag draagt u een beschermbril. Dit doet u om uw oog te beschermen tegen stoten en wrijven. Deze beschermbril is nog niet aangepast op de nieuwe brilsterkte die u nodig heeft.

Gebruik oogdruppels

Het is belangrijk om de oogdruppels te gebruiken, zoals de oogarts die heeft voorgeschreven. Hiermee kunt u infecties voorkomen en vermindert de kans op een afstoting van het donorweefsel aanzienlijk. U kunt een medicatiekaart krijgen waarop u alle instructies kunt invullen als geheugensteun. Ook bestaan er voor uw smartphone druppel-apps waarin u de instructies kunt invullen. Zorg er altijd voor dat u voldoende medicatie in huis heeft.

Geen zwaar lichamelijk werk

De eerste 2 maanden na de operatie mag u geen zwaar lichamelijke werk doen.

Douchen en bukken

U kunt na de operatie over het algemeen alles blijven doen zoals u gewend bent. Denk hierbij aan bukken en douchen. Wast u uw haren, draag dan het oogkapje. Ook kunt u uw werkzaamheden direct hervatten als u niet gehinderd wordt door pijn of een verminderd zicht. Behalve als u een beroep heeft waarbij u zwaar lichamelijke werk moet verrichten.

Niet zelf autorijden

U mag na de operatie niet zelf autorijden. Dit mag pas na toestemming van uw arts. Zonder deze toestemming bent u niet verzekerd.

Niet sporten of zwemmen

Omdat uw oog kwetsbaar is, mag u tenminste 2 maanden na de operatie niet sporten, zwemmen of naar de sauna. Als u na deze periode gaat sporten, draag dan altijd een beschermbril.

Geen make-up gebruiken

U mag de eerste 2 maanden na de operatie geen oog make-up gebruiken.

■ Complicaties

Afstoting of infectie

U ontvangt levend donorweefsel. Er is hierbij een risico op afstoting van het transplantaat. De kans hierop is ongeveer 10 procent. Een afstoting kan op ieder moment optreden. Een afstoting van het donorhoornvlies leidt tot een vochtophoping, waardoor het transplantaat troebel wordt. Een afstotingsreactie moet intensief behandeld worden om te voorkomen dat veel endotheelcellen verloren gaan en het donorweefsel minder lang meegaat.

Als er een infectie na een hoornvliestransplantatie optreedt kan het mogelijk zijn dat uw medicijnen worden aangepast. Bij een ernstige infectie kan het zijn dat er een nieuwe operatie plaats moet vinden. Symptomen van een infectie zijn, pijn, wazig zien, roodheid, tranen en gevoeligheid voor licht.

Alarmsignalen of klachten van een afstotingsreactie of infectie zijn:

- uw zicht vermindert plotseling
- uw oog wordt rood
- u voelt pijn of irritatie aan het oog
- uw oog is lichtgevoelig en traant

Zodra een van deze verschijnselen ontstaat en niet binnen 24 uur verdwijnt, neem dan contact op met de polikliniek oogheelkunde (zie Uw vragen).

Oogdruk

Na de operatie kan er een te hoge of te lage oogdruk ontstaan. Dit kan schadelijk zijn voor uw oogzenuw en het donorhoornvlies.

Ook de druppels die u krijgt om de kans op afstoting te verminderen, kunnen bij sommige mensen een verhoogde oogdruk of glaucoom veroorzaken. In de meeste gevallen kan dit worden behandeld met oogdruppels. Soms is een nieuwe operatie nodig.

■ Meer informatie

Patiëntenvereniging

De Hoornvlies Patiënten Vereniging (HPV), waar u terecht kunt voor lotgenoten-contact en praktische informatie over uw aandoening.

Contactgegevens: e-mail info@oogvooru.nl / of telefoon 030 -200 6345.

Websites over hoornvliestransplantaties

- Hoornvlies patiëntenvereniging - oogvooru.nl
- hoornvliestichting.nl

■ Uw vragen

Als u nog vragen heeft, stelt u ze dan gerust aan uw behandelaar of een medewerker van de polikliniek oogheelkunde. Dat kan van maandag tot en met vrijdag van 08:30 tot 16:30 uur:

- locatie Alkmaar: 072 – 548 3200
- locatie Den Helder: 0223 – 696 250

Spoed

Voor dringende klachten die niet kunnen wachten tot de volgende dag of na het weekend kunt u buiten de bovengenoemde tijden contact opnemen met de spoedeisende hulp (SEH):

- locatie Alkmaar: 072 – 548 2488
- locatie Den Helder: 0223 – 696 661

■ Veelgestelde vragen

Wanneer mag ik weer sporten?

Dat hangt van de sport af:

- contactsport, waarbij u in aanraking komt met andere sporters: ongeveer 4 maanden na de operatie met een stevige beschermbril
- duursport (hardlopen en fietsen) en krachttraining: 2 maanden na de operatie met een beschermbril
- zwemmen of saunabezoek: 2 maanden na de operatie, maar alleen in overleg met de oogarts. Het is belangrijk op te passen bij verontreinigd zwembadwater, bijvoorbeeld in whirlpools

Wanneer moet ik een beschermbril dragen en waarom?

Omdat het oog nog kwetsbaar is moet u ten minste de eerste 4 maanden na de operatie 24 uur per dag een beschermbril dragen. Ook na deze 4 maanden is ons advies om tijdens duursporten (hardlopen en fietsen) een beschermbril te dragen. Draag tijdens een contactsporten altijd een stevige beschermbril.

Mag ik na mijn hoornvliestransplantatie duiken? Zijn er zaken waar ik rekening mee moet houden? Kan veel zwemmen in zwembaden kwaad?

Duiken van de hoogste duikplank is bezwaarlijk, onder water zwemmen met een duikbril is geen probleem. Ook is het belangrijk op te passen in drukke ruimten, bijvoorbeeld in het zwembad, omdat iemand plotseling tegen het oog kan stoten.

Wanneer kan ik weer aan het werk?

U kunt uw werk hervatten zodra u zich daar goed genoeg voor voelt. Het wordt afgeraden om in de 1e 2 maanden lichamelijk zware arbeid te verrichten. Het is goed mogelijk dat het lastig is om uw werk weer te hervatten als uw gezichtscherpte nog niet voldoende is.

Wanneer mag ik weer autorijden?

Als uw gezichtsscherpte voldoende is, kunt u weer autorijden. Uw oogarts informeert u of u voldoende ziet. Heeft u airconditioning in uw auto? Draag dan een beschermbril. Dit om uitdroging te voorkomen.

Hoe lang moet ik met een kapje slapen?

Het advies is om gedurende de eerste 2 maanden na de operatie het oogkapje te dragen tijdens het slapen.

Hoe lang gaat een donorhoornvlies mee?

Gemiddeld gaat een donorhoornvlies 10 tot 15 jaar mee.

Wat zijn de alarmsignalen? Bij welke verschijnselen moet ik snel de oogarts raadplegen?

We kennen verschillende alarmsignalen:

- bij een afstoting: wazig zien, roodheid, tranen en gevoeligheid voor licht
- bij een ontsteking: dit zijn dezelfde alarmsignalen als bij afstoting, ook kan er pijn aanwezig zijn

Als ik een contactlens draag, hoe kan ik dan de kans op een infectie zo klein mogelijk houden?

Draagt u contactlenzen, dan is het belangrijk dat u:

- altijd de handen met zeep wast voordat u de lenzen inzet of uithaalt
- altijd de instructies opvolgt bij het gebruik van de vloeistoffen zoals op de fles vermeld staan
- dagelijks de contactlenshouder omspoelt en aan de lucht laat drogen
- eenmaal in de week u contactlenshouder 10 minuten uitkookt en vervolgens de houder aan de lucht laat drogen
- elke 3 maanden uw contactlenshouder vervangt
- bij alarmsymptomen onmiddellijk het dragen van de contactlenzen stopt en contact opneemt met de oogarts

Noordwest Ziekenhuisgroep

Postbus 501

1800 AM Alkmaar

www.nwz.nl

tel 072 - 548 4444

Colofon

Redactie oogheelkunde
communicatie

Druk Ricoh

Bestelnummer 314217

Op alle onderzoeken en behandelingen van Noordwest Ziekenhuisgroep zijn de algemene voorwaarden van Noordwest Ziekenhuisgroep van toepassing, zie www.nwz.nl